

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het radioprogramma met:

Garmt Stuiveling (1907-1985)

Datum	: 26 mei 1986
Lokatie	: Onbekend
Onderwerp(en)	: Garmt Stuiveling over Herman Gorter <ul style="list-style-type: none">○ Kenmerken, beeldspraak, structuur, ontvangst <i>Mei</i>○ Schoonheid & experimentele karakter van <i>Mei</i>○ Afscheid van Gorter van de kerk○ Stuiveling versus Verwey en Van Es
Duur interview	: 27.14 (min/sec)

Naam/functie interviewer(s)	: N.V.T.
Kader/context	: Garmt Stuiveling legt een jaar voor zijn dood zijn literaire

Niveau van uitwerking	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand WAV-134-B Stuiveling.
Datum uitwerking	: 15 november 2013
Uitgewerkt door	: Marieke Nap

Respondent	: Garmt Stuiveling (1907-1985)
-------------------	--------------------------------

Garmt Stuiveling was buitengewoon hoogleraar Taalbeheersing en hoogleraar Nederlandse letterkunde en Taalbeheersing aan de Gemeentelijke Universiteit Amsterdam. Hij schreef gedichten, kritieken, essays, een toneelstuk in verzen (*Erasmus*), een biografie over Jacques Perk en enkele literair historische boeken. Hij was voorzitter van het Multatuli-genootschap en droeg bij tot de oprichting van het Multatuli-museum in Amsterdam. Ook was hij bestuurslid van het Letterkundig Museum en de Nederlandse Vereniging van Letterkundigen, verder voorzitter van de Henriëtte Roland Holst-stichting. Na de oorlog raakte Stuiveling betrokken bij de oprichting van het Humanistisch Verbond (HV). Hij bekleedde hierin bestuursfuncties en verrichtte vele werkzaamheden. Ook speelde hij een grote rol bij de komst van humanistische radiolezingen in het VARA-programma *Geestelijk Leven*.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00:00	citaat <i>Mei</i>	"Wie maalde de zon dat het gouden geluk / het zonnemeel viel, wie gaf den ruk / aan het zonnerad / dat de zee opspatt' / en maalde de morgengolven stuk?"
01:03	Dood van Mei	Balder zegt tegen Mei dat ze niet kan blijven. Ze keert bedroefd en oud terug naar de aarde. Daar ontmoet ze de dichter en sterft vervolgens.
01:24	Kenmerken gedicht	Stuiveling over <i>Mei</i> (4e klas HBS): 1. Episodisch gedicht: tussen April in eerste zang en Juni in derde zang heeft Mei duidelijk het karakter van een episode. 2. In de tweede zang bevindt Mei zich niet meer op aarde, maar in een hemelse sfeer (droomsfeer, visionaire, religieuze of metafysische sfeer). Ze vraagt de goden naar Balder, maar de jonge Germaanse god heeft de godenkring verlaten, tot droefheid van Wodan.
4:05	Afwijzing Balder	Mei vindt de blinde, zingende Balder en vertelt hem dat ze verliefd is. Maar hij wijst haar af. Ze moet weg.
4:40	citaat <i>Mei</i>	"En hij zeide hard / als steenen, woorden: "Nooit, nooit, nooit" en zwart / trilde hij zoo als een verbrande boom. / Hij zei het nog eens: nooit en als een doem / viel dat van boven op de kleine Mei"
06:11	Ontmoeting met het bovenaardse	Mei komt ontgoocheld op aarde terug. Ze wordt getroost door de dichter. Ze hoort in de stem van de aardse dichter de weerklank van Balders stem: het verlangen naar en de ontmoeting met het bovenaardse. Maar het bovenaardse is niet meer bij de goden.
07:32	Afscheid van de kerk	Balder (= belangrijke metafysische waarden of 'wereldziel') is niet meer bij de goden: de godsdienst is niet meer houdbaar. Uitbeelding van Gorters afscheid van de kerk én zijn zoeken naar het wezenlijke in godsdienst en filosofie.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
08:59	Stuiveling versus Verwey	<p>Verwey: weemoed van Mei: ze is vergankelijk, alleen Balder is eeuwig. Bijna meer dan weemoed: onbevredigdheid om het streven dat de grenzen van het taalvermogen te buiten ging.</p> <p>Stuiveling: in <i>Mei</i> gaat niets het taalvermogen te buiten.</p> <p>Bovendien bewijst het episodisch karakter het tegendeel van Verweys bewering.</p>
10:10	Citaat <i>Mei</i>	<p>"Zij huiverde en deed mij zoo ontwaken / zij leek een bloem, die onder het sneeuwklaken / kou lijdt, niet slapen kan van kou en sneeuw."</p>
11:02	Van Es versus Stuiveling	<p>Van Es: het gedicht is geen eenheid, maar het heeft een breuk. Stuiveling: het is juist een gedicht over een breuk. Een mens is niet meer dezelfde na een mystieke ervaring.</p> <p>En een meisje voor en na de puberteit (met daartussenin het zoeken naar de wereldziel) is ook niet meer identiek.</p>
12:53	Structuur <i>Mei</i>	<p>Structuur van <i>Mei</i> is afkomstig van de mythe van Amor en Psyche, maar ook van aardse, menselijke ervaring en Gorters eigen ontroering.</p>
13:35	Beeldspraak uit <i>Mei</i>	<p>Beeldspraak is beïnvloed door Shelley, Keats en Milton, Emants. Gorter nam het over, maar wat deed hij ermee?</p> <p>De toon en muziek van <i>Mei</i> passen helemaal in de ontwikkeling van de poëzie van Tachtigers.</p> <p>Gorter is vrijer: hij tast de verseenheid aan door te enjamberen en gebruikt bijzonder zintuiglijke beeldspraak. Het gedicht zit stampvol beelden die men zien en horen kan.</p> <p>Stelling van zijn dissertatie: 'Dichter moet met zijn eigen ogen hebben gezien wat hij zegt.' Men kan Gorter op de letter geloven dat hij heeft gezien wat hij zegt.</p>
16:15	Schoonheid van <i>Mei</i>	<p>Het gedicht verandert niet door al die invloeden. Wie alles leest wat er over <i>Mei</i> is geschreven, is geen stap verder om te</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		vinden hoe mooi het is. Dat kan alleen door het te lezen en met eigen ogen zien wat Gorter heeft geschreven.
16:59	Citaat <i>Mei</i>	Mei sterft
19:34	Ontvangst <i>Mei</i>	Kloos en vooral Van Eeden waren lovend, andere Tachtigers vonden het maar matig, want te toegankelijk (Van Deyszel was vrij kwaardardig). De ouderwetse critici vonden het juist een onbegrijpelijk geheel.
21:00	Experimentele karakter van <i>Mei</i>	<p>Het experimentele zat in beeldspraak, taalgebruik en ritme, niet in de bouw van het geheel.</p> <p>Het is een beetje een raadsel dat critici niet zagen dat het gedicht weliswaar modern en antichristelijk was, maar toch helemaal in hun stijl.</p> <p>Het idee is verwant aan de <i>Mathilde-krans</i> van Perk, niet zoals Kloos die uitgaf, maar zoals Perk hem schreef. Gorter werd voor zichzelf en door alle tijdgenoten (Kloos, Van Eeden, Diepenbrock) als zeer groot dichter en vervulling van de poëzie van 80 beschouwd.</p>
22:49	Citaat <i>Mei</i>	De maan kwam toen ze daar gestorven was /
27:14	Einde opname	